

DE VERZANDING VAN ZEEBRUGGE EN DE ONTZANDING OF VERMAGERING VAN DE OOSTKUST.

Door DE GROOTE, F., Schepen te Heyst-a-Zee.

De haven van Zeebrugge verzandt dit is een feit die onloochenbaar is. De Oostkust waar de badplaatsen van Heyst Duinbergen en Knokke gelegen zijn vermageren en ontzanden zierendeweg, dit is een tweede feit.

Deze twee toestanden afzonderlijk behandelen en uiteenzetten ware zeker en vast eene onmogelijkheid, daar beiden (Zeebrugge en de Oostkust) van malkander afhangen en onafscheidbaar zijn door hunne wederzijdsche uitwerkingen. Zoo is de oorzaak van het eene 't gevolg van het andere.

Voor het ontstaan van Zeebrugge mocht Heist zich roemen op het schoonste en molligste strand van de Vlaamsche kust en werd niet zonder reden « La Perle des Plages » genoemd, het zand hoopte zich op tegen den dijk en op gansch de uitgestrektheid van het strand op een peil van 4 m. boven de klei en mits van Noordwestelijke zware stormen klom 't water nooit op den dijk, een bewijs een veertigtal platbommige schuiten hadden voor den Zoedijk Oost en West eene veilige aanlegplaats en schilderachtig lagen zij daar over hoogwater reeksgewijze op hunne ankers en touwen gereeld te dansen en de dobberen en in het midden, gedurende het seizoen stonden een groot getal badkabiënen en tenten tegen aan den dijk die alleenlijk moesten opgetrokken worden van Noordwestelijk stormweer; Moesten er nu nog schuiten bestaan 't ware onmogelijk nog vior den dijk op 't varen en wat de badkabiënen aangaat deze hebben moeten verhuizen naar den insprong gelegen aan den Oostkant van Heist.

Het ontstaan van Zeebrugge is voor een groot gedeelte oorzaak van de ontzanding der Oostkust, ook andere factoren hebben daaraan mede geholpen en ik bedoel daarmede de lange steenen zeehoofden (golfbrekers). Om eene zekere diepte te houden is men verplicht te Zeebrugge jaar uit jaar in te mergelen en te baggeren. Trots als deze werkzaamheden kan men nauwelijks een enge geul houden. Daar de haven van

Zeebrugge maar een enkelen dam of muur heeft wordt al het losgemaakte zand van de Oostkust door het getij en ebbe naar de nooit verzadigde diepte gezogen. Welke groote hoeveelheid zand is er daar al niet verslonden !

Sedert het toemaken van de Claire-voie is het strand van de Westkant van Zeebrugge Blankenberghe waarts op merklijk aangedikt en voorzien van overvloed van zand hetgene nu toelaat aan de Stad Brugge op eigen grondgebied ook eene badplaats op te richten. Deze uitslag is bereikt daar de vloed door het dichtmaken der Claire-voie eene andere gedwongene richting genomen heeft 't is te zeggen Noord-Oost over naar den kop van de muur. Welnu door 't bouwen van den tweeden muur zal de ebbe hetzelfde lot ondergaan en de richting Noord-West moeten nemen, daarom besluit ik dat dezen dam Noormoet loopen zonder kromming naar den bestaanden, zooniet zou de uitwerking van de Ebbe noodlottig zijn voor de reede zelf en haar blootstellen aan verzanding.

Van zoohaast de havendam van Zeebrugge voltooid was en men verwonderd stond te zien over de verdwijning van 't zand der Oosterstranden die de dijken bedreigden en ondermijnden tot groot gevaar van doorbraak en overstroming, heeft men alle middelen uitgedacht om aan dien toestand een einde te steller en trachten te verhelpen. Ongelukkiglijk alles was en bleef vruchteloos tot nu toe. Integendeel de middelen daartoe aangewend wakkerden en wrochten nog meer mede om de stranden nog meer te vermageren, zoo zagen wij het strand van aan de sluizen van Heist (waar eertijds ook badkabiënen stonden) geheel ontzanden zij zooverre dat er alleen eene laag vette klei bleef bestaan in zoo gaat het ontzanden en wegzuigen van 't strand maar onafgebroken voort tot verre boven Knokke.

Eertijds voor het ontstaan van Zeebrugge bestond er langs de Oostkust in 't laag water een strook zand die door de visschers den **Onderbank** genoemd werd. Deze bank was de voeder en aandikker van 't strand, van schoon weder en zuidelijke winden schoof het zand naar 't strand, de duinen en de dijken toe en zoo had men bestendig een voorraad versch aangewassen wit zand, die het strand in leven hielp houden en een schoon en aangenaam uitzicht gaf. Nu zou men zich moeten afvragen hoe het komt dat den Onderbank verdoenen is en daarmede den voeder en aanwasser van 't strand. Er wordt beweerd door de visschers, die ploegers der zee, die

er wel een goed gedacht moeten van hebben dat de oorzaak dezer verdwijning toe te schrijven is aan het verlengen der steenen zeehoofden naar zee. Deze bewering is aannemelijk en een onderzoek daarover ware wenschelijk.

Zeehoofden of golfbrekers moeten er zijn om 't strand effen te houden, te bevrijden van diepe en somtijds gevaarlijke kellen. Dat zij zich te verre in zee uitstrekken, volgens 't zeggen der visschers daarin ligt eene groote waarheid. Lange uitschietende golfbrekers hebben eene groote aantrekkingskracht en veroorzaken bij den uitval eene woeling die scherp zichtbaar is overigens het verbod van in hunne nabijheid te baden zegt genoeg wat zulgs beduidt.

Vroeger eindigden de zeehoofden tot aan 't laag water juist voor 't begin van den Onderbank en over stroomlaag water kon men er gemakkelijk rondwandelen, nu door de verlenging der golfbrekers zijn deze door den Onderbank gedrongen, hebben dezelfde doorboord en de uitwerking daarvan heeft zich voltrokken 't is te zeggen den bank weggezogen.

Maar er is meer gebeurd met de verlenging van de zeehoofden en de verdwijning van den Onderbank. Het getij van Ebbe en Vloed heeft daar ook eene onvoorziene uitwerking volbracht, daar zijn aan de uiteinden der zeehoofden diepten en geulen ontstaan die verschillen van 6-7 tot 12 meters over laag water, diepte die naar toppunt bereikt aan 't uiteinde van het lang uitschietend zeehoofd te Knokke en waar, bij den uitval, een krachtigen stroom is ontstaan die moeilijk te stoppen is. Geen wonder dat het strand daar zoo erg te lijden heeft.

Het verbinden aan malkander der uiteinden der zee hoofden van Oosten de Sluizen van 't sas van Heist heeft ook een nadeeligen invloed uitgeoefend. Van Noordelijke stormen en stampende zee scheuren en woelen de baren op de opgehoopte plompsteen en het zand die van schoon weder zich daar rond en tusschengezet heeft wordt opgezweept en drijft met het getij van Ebbe en uitval Westwaarts waar het onvermijdelijk opgevangen wordt door den enkelen muur van Zeebrugge. Een middel die men beproeft heeft en waarmede men de beste uitslagen heeft bekomen bestaat in het planten van dennen haagjes. Bij stormweder vangen deze het rijtende zand op die zich in de omgeving verspreidt en het strand met schoon wit zand aandikt, maar deze bewerking kan maar geschieden langs de duinen en enkele insprongen die zelden of nooit bespoeld worden.

Men zal zich wellicht afvragen waar al dit verdwenen zand van de Oostkust heengegaan is, de vraag stellen is ze beantwoorden. Onvermijdelijk is het grootste gedeelte van den uitval en Ebbe naar Zeebrugge gedreven waar het tegengehouden en opgevangen wordt door den havendam. Van daar het ontstaan der uitgestrekte zandplaat waartegen al het zuigen en baggeren bijna niet vermag. Men zou zich ook kunnen afvragen van waar al dit slijk komt, die in de geul aanwezig is en waarmede men nooit klaar spint. Een uitleg daarover vind ik ook geraadzaam al speelt het slijk niet dezelfde rol als het zand.

Als er op de kust een tijd van stilte heerscht met veel zuidelijken wind zal men op 't strand een laagje slijk bemerken die door de bezinking aangebracht wordt. Deze aanwezigheid van slijk zal duren tot alswanneer er verandering in de weer gesteltenis komt en een storm opdaagt die dan al in eens het slijk doet verdwijnen. Welnu daar er op de reede van Zeebrugge bijna een bestendige kalmte heerscht moet er door de bezinking toch op den duur veel slijk komen en daar het slijk veel gladder is dan het zand zet het zich gemakkelijk af naar de geul die alzoo standvastig aangevuld wordt. Men kan opmerken, en met reden dat de zee vol met geheimen en verborgenheden zit, dat men daar nooit geen klaar anker zal aan krijgen doch iets staat vast als een paal boven water en dit is, dat Zeebrugge verzandt en de Oostkust ontzandt. Is er nu aan deze wisselvalligheid niets te doen en moet men Zeebrugge en de Oostkust prijs geven en er het bijltje bij neer leggen? Hoegenaamd niet. Het voorstel uitgaande van den Heer Van Caeneghem om een tweeden muur te bouwen is geroepen om in eens Zeebrugge en de Oostkust van den ondergang te redden. De geschikte plaats voor 't maken van dezen nieuwen muur ware wel den Oostkant der Sluizen van 't sas van Heist en dit om velerlei redenen. Dezen muur gebouwd in Noorderlijke richting zonder kromming naar den bestaanden, maar niet zoolang, zal al het zand die door de Ebbe gedreven wordt opvangen. Eene nieuwe zandplaat zal aan den Oostkant ontstaan en sneller dan men denkt aandikken. Eerst zal de zandplaat Heist bereiken om vervolgens Duinbergen en Knokke ook met zand te begunstigen. Maar wat nu gedaan met de lange zeehoofden op de Oostkust om deze te beletten het zand weg te zuigen? Het eenigste middel om dit tegen te werken is 't volgende: Men make in 't laag water op de lijn

van krankgetij in de hoofden openingen van ongeveer 30 à 40 meters breedte daardoor zou den uitval en groote woeling gebroken zijn. Een nieuwe onderbank zou als voorkeem gevormd worden om 't strand te voeden en aan te dikken. En wat zal er met de afgezonderde koppen der hoofden gebeuren die bestaan uit keggen en plompsteen? door het getij van Ebbe en Vloed zullen zijn van zelf in den diepten verdwijnen.

Welke andere en doelmatige diensten kan de 2^e muur, gebouwd op den Oostkant der sluizen nog bewijzen? Het verzanden beletten van Zeebrugge zelf, het verzanden te keere te gaan der twee geulen van de afleidingsvaarten die zekerlijk zouden versluizen moest de dam of muur op den Westkant dezer staan. Ten derden de twee vaarten die hunne wateren alsdan zouden lossen in de monding van de zeehaven, tusschen de twee muren in, zouden op uitmuntende wijze dienst doen als ware schuurputten en de vevrzanding helpen bestrijden. En moesten er nog vuile waters komen uit de afleidingsvaarten en de Leie, deze waters zouden tusschen de twee muren in zonder al te vele woeling te veroorzaken en onaangename geuren te verspreiden naar zee loopen en dus onschadelijk gemaakt worden voor de naburige badplaatsen.

Een andere vooruitzicht die voor Heist van allergrootst belang is zou met den tweeden muur op de Oostzijde der sluizen ook kunnen uitgevoerd worden. Daarmede bedoelen wij voor Heist een visschershaven op eigen grondgebied. De visschers van Heist zijn met lijf en ziel verkleefd aan hunne geboorteplaats en houden er aan vast trots alle aanlokkingen. Zonder al te groote uitgaven zou men voor onze visschers op den Oostkant der Sluizen een aanlegplaats (haven) kunnen maken, die beschut door den tweeden muur alle waarborg van veiligheid zou opleveren.

Als Schepen van Heist stel ik veel belang in den vooruitgang van Zeebrugge en de Oostkust. Daarom wil ik met welwillendheid deze uiteenzettingen aan de Bevoegde Overheden overmaken om ze te laten onderwerpen aan een ernstig onderzoek. Mijn doel is niet kritiek uit te oefen tegen gelijk wie. Integendeel alleenlijk mijne jaren lange ondervinding aan de zee-kust heeft mij genoopt tot deze aktie over te gaan met de wensch dat er uit deze uiteenzettingen veel nut getrokken worden tot heil en voorspoed van Zeebrugge en de Oostkust.